

Image not found

Elèves (Escolans)

La transmission de la lenga occitana

32 - Lenga - La transmission de la lenga

L'istòria longa de la lenga occitana – un millenari, la sua « elaboracion » començant entre los sègles IXau e Xau – lo hè viver enquèra dinc auèi, continuitats e rompeduras, autanplan per la transmission orau coma escriuta.

De l'Atge-Miejancèr dinc a la Revolucion Francesa :

L'occitan ei la lenga de comunicacion majoritària de la populacion dinc a l'entorn deu siècle XVIIIau. La Glèisa sola qu'assegura un ensenhamant estructurat de l'escriut (latin e occitan), per un public redusit : membres deu clergat, juristas, fonctionaris, scientifics, poètas (Dante...), quauques reis, princes (lo rei d'Aragon, Richard Cœur de Lion...) o tanben grans senhors de las corts d'Euròpa.

Après la Crotzada contra los Albigés, (entemoada au començar deu siècle XIIIau), los Trobadors, coneishuts-udas au-delà de las termières de l'airau occitan, vésen la sua activitat de creacion literària desconsiderada. Lo reclam de l'escriut patish d'ua prumèra ralentida.

Las Academias (Gai Saber, 1323), hèn ua plaça de mes en mes importanta, e lhèu exclusiva (Académie Française, 1694) au francés, considerant los locutors de las lengas locaus coma monde rustics e grossiers. Lo francés preng ua plaça de mes en mes importanta, per obligacion (l'Edicte de Villers-Cotterêts impauserà la sua utilizacion a partir de 1539 coma lenga juridica escriuta suu territòri sancèr), e tanben per estar presentat coma mejan de reconeishençça e d'ascension sociau.

Pr'aquò, autors coma lo gascon Peir de Garròs (XVIau), lo tolosan Peire Godolin (XVIIau), o tanben l'Abbat Jean-Baptiste Fabre (XVIIIau) se dreçan contra lo centralisme culturau francés de la lor epòca.

Au moment de la Revolucion francesa, lo periòde de la Convencion - Rapòrt de L'Abbat Grégoire (1793) sus « la necessitat » d'avalir los patés – pòrta un prumèr truc a la lenga parlada. D'ara enlà, las lengas locaus, aperadas « patés », son consideradas coma enemigas de la Revolucion e sospieitadas de portar en eras la contra-revolucion. Lo francés sol ei considerat coma la lenga de la libertat peus Convencionaus.

Deu siècle XIXau dinc auei :

Au siècle XIXau, las leis Escolarias (Guizot en 1833, Ferry en 1881) van entemoar ua fasa particulara de desconsideracion e de repression de las lengas regionaus, de las quaus l'occitan. Atau que cau punir tot eslèhe susprés a parlar ua auta lenga que non pas lo francés a l'escòla.

Mès, ua enquista deu ministre de l'Instruccio Publica Victor Duruy hè paréisher que, en 1864, 90 % de la populacion parla pas francés en Arièja, Avairon, Gèrs e Var ; de 75 dinca 90 % dens 5 autres departaments (Tarn, Aude...) ; de 60 dinca 75 % dens 5 autres (Hauta-Garonna, Erau...)

D'aqueth temps, lo Felibrige, movement literari de qui Frederic Mistral (Prèmi Nobel de Literatura en 1904) ei l'un deus fondators, ensaja de tornar balhar a la lenga occitana lo son esclat.

La lenga demòra enquèra per ua bona part de la población un utís de cada jorn, mès la sua coneishença escriuta ei quasi inexistentia, au profieit deu francés.

La 1èra guèrra mondial emporterà dab era bon nombre de locutors, soldats - paisans, artisans, petits obrèrs per la màger part - partits combàter per las trencadas, un univers sustot francofòne. Lo nombre de morts ahortirà lo desequilibre demografic, harà créisher l'atrèit de la vila, balherà briu a l'exòde rurau, e la coneishença deu francés que « remplacerà » pauc a pauc l'occitan.

La mecanizacion (annadas 50), puish l'arribada de la ràdio e de la television, exclusivament francofònas (annadas 60), van pauc a pauc limitar los espacis de practica de l'occitan. La familha, lo vilatge, contunhan de portar ua lenga rica, mès essencialment rurau, e sovent desvalorizada peus sons locutors pròpis (situacion de diglossia). Lo mot « patés » que demòra lo mot dominant end'aperar aquera lenga.

En 1945, a la Liberacion, qu'eicreat l'Institut d'Estudis Occitanas, qui vòu trabalhar a la promocion de la lenga e de la cultura occitanas.

Dempuèi 1951 (lei Deixonne), tèxtes divèrs permeten l'ensenhament d'un cèrt nombre de lengas regionaus a l'escola, au collègi, au licèu e tanben a l'universitat. Un ensenhament bilingüe francés-occitan qu'ei possible a partir de 1989.

Atau, au moment on la lenga s'a percut ua grana partida de las suas locutoras e locutors, ua reconeishença deu son interèst se manifèsta : la Constitucion francesa reconeish las lengas regionaus coma ua partida deu patrimòni nacionau ; l'Euròpa encoratja lo plurilingüisme, las collectivitats territoriales s'engatjan dens programes e projèctes divèrs ligats a la transmission d'akeras lengas ; l'Escola prepausa mantuns dispositius de la Mairau dinc a l'Universitat ; associacions aufreishen talhèrs e cors d'occitan e formacions qualificantas son prepausadas au public lo mes larg.

En mèma temps, ua enquisa sociolingüistica miada en Gèrs (chifras de 2010 sus un escantilh de 1 000 Gersés-as) revèla que :

- 50 % de Gersés-as son occitanofònes-as (nivèus de locucion variables), damb 5 % qui an un plan bon nivèu,
- la majoritat de las locutoras e deus locutors se tròba dens las classas d'atge las mes hautas,
- 1 occitanofòne-a sol-a sus 4 a transmetut la lenga aus sons mainatges,
- 3 Gersés-as sus 4 desiran preservar aquera lenga.

Atau, se l'occitan n'ei pas mes auèi la lenga parlada per la majoritat deus poblants deus païses d'òc, la consciéncia deu son interèst a aumentat, e tanben lo son afichatge dens la societat.

La langue comme patrimoine : dynamiques de sauvegarde et de transmission de l'occitan - VERNIÈRES

<http://www.ieo-oc.org/Centre-de-ressources>

Friza cronologica

Frise

Image not found

https://www.go-to-the-future.eu/Fichiers/frises/11270032.transmissionlangue_oc.png

Lexic

Trobador

qu'ei un compositor, poèta, e musician medievau de lenga d'òc, qui interpretava o hasèva interpretar per joglars o tanben menestrès las suas òbras poeticas. Las hemnas que practican l'art deu trobar, son aperadas trobairitz.

Locutor

persona que parla efectivament tau o tau lenga (lo mot qu'ei sovent emplegat au plurau).

Centralisme

qu'ei ua fòrma d'organizacion d'un Estat, o d'ua organizacion, on las decisions son presas en un centre unic.

Repression

que se parla ací de las instruccions, adressadas peu Ministèri de l'Instrucción Publica a las regentes o aus regents, que demandavan de punir los escolans susprés a parlar a l'escòla ua auta lenga que non pas lo francés.

Questions

1. A quin període la lenga francesa escriuta veng obligatòria per tots los escriptius juridics ?
2. Dins quin període la lenga occitana ei lenga de comunicacion orau majoritària dens la populacion ?
3. Estoc transmessa la lenga occitana escriuta tot lo long de la sua istòria ?
4. On se pòt aprénguer a escriver e parlar l'occitan ?

Activitats

Image not found

<https://www.go-to-the-future.eu/Fichiers/vignettes/113615grille-transmission-oc.png>

Image not found

<https://www.go-to-the-future.eu/Modules/fiches/images/footer-pdf.png>

